

Соята като фураж за българското животновъдство – история и съвремие

Площта и производството на соя в световен мащаб нарастват 2,5 до 3,5 пъти и повече, като най-голям дял се пада на САЩ – 50% от световното производство, следва Бразилия – 18%, Китай –12% и Аржентина – 9%. Останалите 11% се разпределят между всички останали производители на соя (Канада, Индия, Индонезия, Австралия, Европа и др).

Основните износители на соя и соеви продукти са САЩ, Бразилия и Аржентина, а Китай произвежда соя изключително за собствени нужди. В Европа най-голям производител на соя е Италия, следват Русия, Франция, Сърбия, Украйна, Румъния. Площите, заети от соя в световен мащаб са годишно 730-750 млн. дка, с тенденция на завишаване. По този показател тя се нарежда на четвърто място, непосредствено след основните зърнени култури използвани като храна за населението – пшеница, ориз и царевица. Като средни добиви (220 кг/да), соята е на пето място след царевицата, ориза, пшеницата и ечемика.

Най-много площи у нас соята е достигала в края на 70-те и началото на 80-те години, почти 1 млн. да при общо производство 100-120 хил. тона. Най-висок среден добив е получен през 1975 г. –225 кг/да, с който добив България заема първо място в света и изпреварва водещите световни производители на соя – САЩ, Бразилия и Аржентина. След 1985 г. площите, добивите и производството непрекъснато намаляват, за да се стигне през последните две години до символичните - 6-8 хил. да и производство от 800-1000 тона годишно. Средно за периода 1980-2004 г. площите засети със соя у нас са почти 300 хил.да, добива –104 кг/да, а производството –31 хил. тона.

Вносът на маслодайни култури от страните-членки на ЕС е напълно либерализиран по отношение на соята, маслодайния и шарения слънчоглед и рапицата. С нулево мито се внасят както семената за посев от посочените култури, така и тези, използвани за получаването на масло.

В България липсват съвременни преработвателни мощности за преработка на соя в първични продукти и е нарушена връзката “производител-преработвател-потребител”. В страните със силно развито соево производство има изградени специализирани заводи за преработка на соя с капацитет 1000-1500 тона в денонощие. В тях се произвеждат първични продукти: соеви брашна, соеви концентрати и изолати с различно съдържание в зависимост от предназначението им, високобелтъчни и нискобелтъчни соеви щротове, соево масло (нерафинирано и рафинирано) и лецитин за консумация от човека и за промишлени нужди.